

Indholdsfortegnelse

Indledning.....	2
Beskrivelse af case-person	2
Problemstilling.....	3
Problemformulering.....	3
Afgrænsning og metode	3
Uddannelsesparathedsvurdering - UPV	4
UPV - de unges oplevelse	5
SCCT - Socialkognitiv karriereteori	5
Menneskesyn - SCCT kontra UPV	6
Self-efficacy	6
Self-efficacy - påvirkning og forandring.....	7
Self-efficacy og valgperspektiv	8
Ung og uddannelsesparat.....	9
Opsamling og konklusion.....	9
Perspektivering.....	10
Litteraturliste	11

Indledning

I de senere år har der i Danmark været stor opmærksomhed på at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse, og som følge heraf blev uddannelsesparathedsvurdering (herefter kaldet UPV) for et par år siden indført som en del af ungepakke 2. Det betyder i praksis, at alle unge, der forlader grundskolen eller 10. klasse, skal parathedsvurderes, inden de kan påbegynde en ungdomsuddannelse.

På efterskolen hvor jeg arbejder som vejleder, foretages UPV i et tæt samarbejde mellem faglærere, kontaktlærere og vejledere. Vi forsøger at gøre UPV til en løbende proces, hvor eleven selv er inddraget i at fastsætte deres udviklingsmuligheder, men i slutningen af forløbet ender eleven som en konsekvens af lovgivningen med "et stempel": parat eller ikke-parat. Jeg har i årene efter indførelsen af UPV oplevet en del elevers reaktion på at blive erklæret ikke-parat til den uddannelse, de ønskede. Jeg har bemærket, at eleverne har forskellige og ofte meget følelsesmæssige reaktioner på vurderingen, og det er tydeligt for mig, at det påvirker de unge at blive vurderet på denne måde.

Beskrivelse af case-person

Siw begyndte på efterskolen i 10. klasse. Siw beskriver sig selv som en stille og rolig pige, lidt genert. Socialt fungerer Siw godt, og hun har mange gode venner. Siw har et meget stort behov for, at der er orden i tingene. I starten af skoleåret var Siw meget anonym i timerne og deltog slet ikke i det mundtlige arbejde. Lærerne oplevede ofte, at Siw blev frustreret og lukkede fuldstændig af, når de forsøgte at hjælpe hende. Efterhånden voksede der dog en form for tillid frem mellem Siw og de fleste af hendes lærere, og Siw begyndte så småt at åbne sig og tage imod den hjælp, der blev tilbudt.

Som vejleder oplevede jeg ved den første vejledningssamtale, at Siw var meget usikker på sig selv og sine evner set i forhold til sit kommende uddannelsesvalg. Siw var på den tidligere skole blevet erklæret ikke-parat til en gymnasial uddannelse. Siws syn på sine valgmuligheder virkede noget indsnævret. Det hun gerne ville: en gymnasial uddannelse kunne måske ikke lade sig gøre, og det hun havde mulighed for: en erhvervsuddannelse havde ikke hendes interesse.

Ved en uddannelsesaften på efterskolen stiftede Siw bekendtskab med et nærliggende kostgymnasium med mulighed for at tage HF. Siw blev meget inspireret af at høre om denne uddannelse og især ideen om, at hun kunne tage sin ungdomsuddannelse i et miljø, som mindede hende om efterskolen. Hun uddybede ved en vejledningssamtale, at hun kunne mærke, at hun havde nemmere ved at motivere sig til skolearbejdet og lektielæsningen, når hun kunne gøre det i fællesskab med kammeraterne. Siw beskrev, hvordan det sociale klima var afgørende for, om hun ville give sig i kast med HF-uddannelsen.

Siw ville med sin 10. klasse på efterskole arbejde på at blive erklæret parat til en gymnasial uddannelse. I november fik Siw en tilbagemelding, som ikke viste nogen tydelig positiv udvikling i den ønskede retning. Denne besked og udsigten til igen at blive erklæret ikke-parat, tog fuldstændig lysten og energien fra Siw. Hun udtrykte sin frustration med ordene: "så kan det hele også være lige meget." Siw gav igen udtryk for stor usikkerhed i forhold til sine valgmuligheder, og hun virkede nu endnu mere uafklaret.

Problemstilling

UPV blev indført for at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse: *Vurderingen af 9. og 10. klasses elevers uddannelsesparathed skal ses som et redskab til at forhindre frafald på ungdomsuddannelserne og dermed undgå, at de unge lider nederlag.*¹ Når jeg sammenholder disse intentioner med de oplevelser, som jeg har haft med elever, der er blevet erklæret ikke-parate, er der noget, som ikke hænger sammen set med mine øjne. Det giver mig lyst til at kigge nærmere på, hvordan UPV påvirker de unge mennesker.

I Siws situation har jeg en fornemmelse af, at UPV har haft en meget negativ påvirkning. Jeg kan frygte, at UPV forstærkede Siws usikkerhed, som i forvejen påvirkede Siw og hendes motivation, læring og udvikling. Jeg overvejer, hvilken betydning UPV har for Siws selvopfattelse og derigennem for hendes valg- og handlekompentence i forbindelse med uddannelsesvalget.

Vejledningsteorien SCCT - Socialkognitiv karriereteori fremhæver den store betydning, et menneskets tro på egen formåen (self-efficacy) har på de valg, mennesket træffer. Jeg finder det derfor relevant at se nærmere på begrebet self-efficacy i forbindelse med UPV.

Problemformulering

På hvilken måde kan UPV påvirke unge menneskers self-efficacy og hvilken effekt kan dette have på deres valgperspektiv.

Afgrænsning og metode

Jeg vil i denne opgave beskæftige mig med de unge, som bliver erklærede ikke-uddannelsesparate. Mit fokus vil være på de unge, hvor UPV påvirker negativt og indsnævrer de unges valgmuligheder.

- Jeg vil undersøge og diskutere begrebet UPV med udgangspunkt i hæftet: *Klar, parat, uddannelse* fra Undervisningsministeriet og med elementer fra Midtvejsevalueringen af ungepakke 2.
- Jeg vil komme med en analyse af det menneskesyn, der ligger bag ved tanken om UPV og sammenholde det med vejledningsteorien SCCT's menneskesyn.
- Jeg vil undersøge og analysere begrebet self-efficacy - tro på egen formåen og diskutere begrebet i forhold til min case-person og UPV.
- Unge menneskers valgperspektiv vil jeg belyse ud fra begrebet Self-efficacy og med input fra Steen Nepper Larsens artikel: *Tvungen til uddannelsesparathed*.

¹ Klar, parat, uddannelse s. 8

Uddannelsesparathedsvurdering - UPV

Som jeg læser intentionerne bag indførslen af UPV, handler det om at få flere unge til at gennemføre en ungdomsuddannelse. Man ønsker at undgå frafald ved at guide de unge ind på en uddannelse, som man mener, de kan gennemføre. I bekendtgørelsen om uddannelsesparathedsvurderinger står der at: *Elever, der forlader 9. eller 10. klasse anses for uddannelsesparate, hvis de har de faglige, personlige og sociale forudsætninger, som er nødvendige for at gennemføre en ungdomsuddannelse.*² Der er altså tre faktorer, der skal vurderes hos de unge: Det faglige, det personlige og det sociale.

Set i forhold til Siw skal vi altså på efterskolen vurdere, om vi tror, at Siw har de fornødne kompetencer til at gennemføre HF. Rent fagligt har faglærerne sandsynligvis en fornemmelse af, om Siws niveau på nuværende tidspunkt vil være tilstrækkeligt. Til gengæld virker de to andre begreber mere svævende og ikke særlig konkrete. Siw var meget genert og stille i starten, men hun udviklede sig meget i løbet af efterskoleåret. Er Siws generthed og faglige modvillighed i opstarten af et nyt skoleforløb mon noget, hun vil overføre til opstarten på HF? Og vil det i så fald være noget der "trækker ned" i Siws personlige og sociale kompetencer? Eller har efterskoleåret styrket Siw, så hun kan starte på HF med en ny indgangsvinkel? Jeg kan som vejleder kun gætte, for jeg kan af gode grunde ikke vide, hvordan Siws fremtidige udvikling vil være.

Videre i hæftet kan man læse: *De unges læring og færdigheder afhænger meget af, hvilken sammenhæng eller kontekst de unge er i. Det er derfor vigtigt ved vurderingen af uddannelsesparathed at se på de unges læringspotentialer, det vil sige på deres forudsætninger for læring, frem for alene at teste deres formelle kompetencer ved folkeskolens afslutning.*³ Opmærksomheden skal altså rettes mod det læringspotentialer, den unge har.

Jeg tilslutter mig i høj grad tanken om, at det vigtige ikke alene er, hvad Siw eller andre unge mennesker kan her og nu, men at der skal ses på, hvilke muligheder for udvikling de har. De unges potentialer skal vurderes ud fra den reelle kontekst. Jeg vil mene, at vores vurdering af Siws potentialer må blive særdeles subjektiv. Vi kan have vores formodninger om, hvordan Siw vil udvikle sig på det faglige område, hvis hun starter på HF, men vi kan ikke vide det.

I midtvejsevalueringen af ungepakke 2 nævnes det, at uddannelsesparathed ofte bliver vurderet på baggrund af mavefornemmelser: *... at mange UU-vejledere reelt oplever, at vurderingen beror på såkaldte "mavefornemmelser" samt på forskellige tolkninger - og ikke mindst vægtning af det personlige, sociale og faglige i parathedsvurderingen.*⁴ Unge mennesker med samme forudsætninger kan således blive vurderet

² Bekendtgørelse om uddannelsesparathedsvurdering kapitel 2

³ Klar, parat, uddannelse s. 13

⁴ Midtvejsevalueringen s. 30

forskelligt. Den subjektive parathedsvurdering afhænger fuldstændigt af de personer, som skal stå for vurderingen. Jeg synes ikke, det er fair, at unges UPV bliver vurderet på baggrund af mavefornemmelser og varierende tolkninger. Jeg er kritisk overfor, at unges uddannelsesmæssige fremtid kan komme til at afhænge af sådanne subjektive vurderinger.

UPV - de unges oplevelse

Som refereret i min problemstilling var det tanken, at de unge ved indførslen af UPV skulle undgå frafald og på den måde undgå at lide nederlag, og i hæftet: Klar, parat, uddannelse kan man læse: *En vurdering som ikke-uddannelsesparat må ikke blive et ekstra stempel til dem, der i forvejen måske har personlige eller sociale problemer.*⁵

Her synes jeg, at der opstår et dilemma. Jeg anderkender, at et frafald fra en ungdomsuddannelse kan opleves som et nederlag for et ungt menneske, men modsat har jeg oplevet, at elever, som er blevet vurderet ikke-parat, i høj grad sidder tilbage med en nederlagsfølelse. De oplever det netop som et stempel: Jeg kan ikke, jeg er ikke god nok, eller som Siw udtrykte det: *"så kan det hele også være lige meget."* Hun mistede tydeligvis motivationen og lysten til at gøre noget for sin egen udvikling, og Siws egen motivation og proaktivitet er ifølge vejledningsteorien SCCT netop afgørende i forbindelse med Siws fremtidige valg og handlinger.

I midtvejsevalueringen af UPV kan man læse i en opsamlende tekst: *Der rejses på tværs af de involverede parter en kritik af, at ikke-parathedsvurderingen for de unge kan opleves som et stempel, der risikerer at få negative konsekvenser (nederlagsfølelse, øget skoletræthed m.v.) for de unge, som i forvejen oplever skolelivet som vanskeligt.*⁶ I midtvejsevalueringen kan man læse flere unges udtalelser om deres ubehagelige oplevelser af at blive erklæret ikke-parat.

SCCT - Socialkognitiv karriereteori

SCCT - Socialkognitiv karriereteori har afsæt i den konstruktivistiske tankegang, og Albert Banduras socialkognitive teorier danner en af grundstenene i teorien. SCCT bygger på ideen om, at det enkelte menneske har mulighed for at påvirke sin egen udvikling, og menneskets egne handlinger og proaktivitet anses for at være af stor vigtighed i forbindelse med valg handlinger. Menneskers evner er i følge teorien ikke statiske og skal ligesom menneskers handlinger altid vurderes i forhold til den specifikke situation.

De ydre påvirkninger nævnes også som en faktor, både de reelle påvirkninger og i høj grad hvordan de bliver opfattet af individet: *Både selvstyrende faktorer (egne antagelser) og eksterne påvirkninger fra miljøet kan altså bidrage til en specifik karriereadfærd. På denne måde vil det, personen tror om sig selv og*

⁵ Klar, parat, uddannelse s. 11

⁶ Midtvejsevalueringen s. 9

sin formåen, og den måde, hvorpå denne tolker de input, han/hun får fra det omgivende miljø, bidrage til den psykosociale udvikling, som karriereudvikling betegnes som i SCCT.⁷

Menneskesyn - SCCT kontra UPV

Ifølge hæftet: Klar, parat, uddannelse afhænger de unges færdigheder og læring af den sammenhæng, de unge befinder sig i, og dette er jo umiddelbart i tråd med SCCT. Alligevel forsøger man med UPV at komme med en samlet vurdering af, om et ungt menneske vil være i stand til at gennemføre en ungdomsuddannelse, og det leder mere tanken hen på et statisk menneskesyn, som er det absolut modsatte af grundtankerne i SCCT. På trods af intentionerne, om at UPV skal vurdere udviklingspotentialerne hos det unge menneske, vil jeg mene, at UPV i sidste ende vil være en kategorisering af den unge. Når der parathedsvurderes, ses mennesket som en form for objekt, der kan "måles og vejes." Afsættet til denne tankegang kan findes i et positivistisk menneskesyn, hvor alt kan vurderes og kategoriseres. Som modsætning hertil ses SCCT's konstruktivistiske menneskesyn, som har fokus på menneskers mulighed for udvikling, og som fremhæver, at mennesker i høj grad har mulighed for at påvirke deres egen udvikling. En konkret vurdering som UPV er således ikke relevant eller brugbar ifølge det konstruktivistiske menneskesyn.

Der er stor forskel på vejledning med afsæt i de to forskellige menneskesyn. Overordnet kan man sige, at forskellen ligger i om den unge kan og skal placeres på "den rette hylde," eller om vejledningen ser det unge menneske i et helhedsperspektiv med mulighed for dynamisk udvikling af evner og potentialer i løbet af uddannelseskarreren.

Self-efficacy

Et af nøglebegreberne i SCCT er Self-efficacy - tro på egen formåen. Albert Bandura definerer begrebet self-efficacy således: *individets tro på egne evner til at organisere og igangsætte handlinger, der er nødvendige for at opnå noget bestemt.*⁸ Self-efficacy handler om de subjektive antagelser, et menneske har om sig selv, og om hvad mennesket tror, det er i stand til. Self-efficacy er et variabelt begreb, som afhænger nøje af menneskets tro på egen formåen i den aktuelle sammenhæng.

Self-efficacy påvirker ifølge SCCT i høj grad de valg, et menneske træffer og har samtidig betydning for, hvor meget man investerer i at opnå et bestemt mål. Hvis mennesket ikke har tillid til sin egen formåen i en given situation og samtidig af samme årsag yder en mindre indsats, er der stor risiko for, at det netop ikke lykkes. Det bliver en form for selvopfyldende profeti. *Self-efficacy påvirker den måde, hvorpå mennesker*

---

⁷ Karrierevalg s. 191

⁸ Karrierevalg s. 103

bringer deres evner i spil igennem karriere og kan være med til at forklare, hvorfor mennesker med de samme potentialer kan præstere meget forskelligt.⁹

UPV kan således blive en selvopfyldende profeti. Hvis et ungt menneske bliver erklæret parat, kan det have en positiv indflydelse på den unges self-efficacy, og det kan samtidig betyde, at den unge vil gøre en større indsats for at gennemføre sin uddannelse, og derfor er chancen for succes større. Modsat kan en ikke-parathedsvurdering nedjustere den unges tro på egen formåen, påvirke den unges indsats for at nå målet i en negativ retning og derigennem vil risikoen for fiasko (ikke at kunne gennemføre en uddannelse eller dumpe en eventuel optagelsesprøve) være betydelig større.

Self-efficacy - påvirkning og forandring

Et menneskes self-efficacy kan ifølge SCCT påvirkes og forandres af forskellige faktorer:

- a) Tidligere opnåede resultater (afledt af gennemførte aktiviteter)
- b) Indirekte læring (fx lært af, hvad andre har gjort)
- c) Direkte påvirkning fra det omgivende samfund
- d) Fysiologiske tilstande og reaktioner.¹⁰

Om punkt a: Positive resultater (succes) fra tidligere opgaver eller aktiviteter kan betyde at både selvantagelse og motivation styrkes. Ligeledes kan mindre tilfredsstillende resultater (fiasko) nedjustere forventningerne til fremtidige lignende opgaver. I Siws tilfælde vil jeg kalde hendes efterskoleophold for en positiv oplevelse. Især på det faglige område har hun mærket en øget motivation til skolearbejdet og lektier i kraft af kammeratskabet og det samarbejde omkring skolearbejdet, som hun har oplevet på efterskolen. Det har givet Siw en fornemmelse af, at kostskoleformen styrker hende.

Om punkt b: På efterskolen oplever jeg, at de unge mennesker lytter meget til andre unges oplevelser og erfaringer. Jeg ser og hører, at de unge spejler sig i de andres handlinger. Jeg har flere gange hørt elever udtrykke noget i stil med: "Hvis hun kan klare gymnasiet, så kan jeg også!" Siw har kendskab til flere tidligere elever fra efterskolen med et fagligt udgangspunkt i stil med Siws, som netop har klarer HF på det omtalte kostgymnasium med et godt resultat. Disse indirekte erfaringer fra andre unge mennesker har været med til at påvirke Siws valg af uddannelse, og det har påvirket hendes tro på, at det kan lade sig gøre.

Om punkt c: Jeg vil kalde UPV for en meget direkte og særdeles kraftig påvirkning fra det omgivende samfund. En ikke-parathedsvurdering må i høj grad påvirke unge menneskers self-efficacy. Jeg tænker, at der skal en meget stærk personlighed til, hvis man som ungt menneske ikke lader sig påvirke af voksne fagpersoners vurdering af ens kompetencer. Jeg mener, at Siws reaktion er et tydeligt billede på hvor stærk en påvirkning en ikke-parathedsvurdering kan være. Siw blev rokket i troen på både sig selv, sine evner, og ikke mindst i troen på at det kan nytte at yde en indsats for at nå sit mål - at komme på HF. Som jeg ser det,

---

⁹ Karrierevalg s. 207

¹⁰ Karrierevalg s. 195

er ikke-parathedsvurderingen blevet selvforstærkende for Siw. Hun er blevet mere usikker på sine evner, og hun har mistet motivationen til at fortsætte den faglige udvikling, som hun påbegyndte på efterskolen.

Punkt d er ikke umiddelbart relevant i Siws tilfælde, men fysiologiske tilstande såsom sygdomme, handicap mm. kan have stor betydning for andre unge menneskers self-efficacy.

Self-efficacy og valgperspektiv

SCCT fremhæver den store betydning, et menneskets tro på egen formåen (self-efficacy) har på de valg, mennesket træffer: *En af teoriens hovedpointer er, at både valg og handlinger først og fremmest er påvirket af det, individet tror om sig selv og om det udbytte, der kan være knyttet til et specifikt valg.*¹¹

I SCCT handlingsmodellen¹² kan man se, hvordan self-efficacy og resultatforventninger har indbyrdes indflydelse på hinanden, og hvordan de påvirker både målsætning og resultater. Modellen viser, hvordan SCCT ser menneskers valg og handlinger som en dynamisk proces med konstant mulighed for udvikling.

Som vejleder var det tydeligt for mig, at udsigten til endnu en ikke-parathedsvurdering påvirkede Siws valg- og handlemuligheder. Hun fik en oplevelse af, at hendes fremtidsmuligheder blev tydeligt indsnævret til nogle uddannelser, som ikke interesserede hende. Siw havde besluttet sig for HF på et kostgymnasium, fordi hun var opmærksom på, at det sociale havde stor betydning for, om hun kunne klare en gymnasial uddannelse. Sådanne begrundelser bliver der ikke ifølge lovgivningen taget hensyn til i parathedsvurderingen, da der skal vurderes generelt til en gymnasial uddannelse. Siw mødte en form for adgangsbegrænsning ved at blive erklæret ikke-parat. Siw oplevede, at de fremtidsplaner, hun havde bygget op, faldt sammen, og hun stod uafklaret tilbage. Ud over en indskrænkelse i valgmulighederne oplevede jeg også, at Siw som følge af de mentale påvirkninger, såsom nederlagsfølelse og skoletræthed, havde utrolig svært ved at forholde sig åbent over for andre valgmuligheder. Man kan forestille sig, at andre unge med en ikke-parathedsvurdering oplever en lignende indskrænkelse i deres valg- og handlemuligheder.

Self-efficacy påvirker således ifølge SCCT i høj grad de valg, mennesker træffer. Det synes jeg, er interessant at sammenholde med teksten i hæftet klar, parat, uddannelse, hvor man under kriterier for vurdering af personlige færdigheder kan finde et punkt, der hedder: *Evne til at vælge og træffe beslutninger...*¹³ Evnen til at vælge skal altså indgå som et vurderingskriterium i UPV, men samtidig påvirker UPV ifølge SCCT menneskers self-efficacy, som så igen påvirker de valg, mennesket vil træffe. Det er paradoksalt, at man med UPV forsøger at vurdere en evne, som forandres og påvirkes af selvsamme

---

¹¹ Karrierevalg s. 189

¹² Bilag 1

¹³ Klar, parat, uddannelse s. 19

vurdering. Jeg forsøger her at skitsere en form for loop-effekt, som også kan ses på SCCT - handlingsmodellen.¹⁴ Det kan tænkes, at flere af vurderingskriterierne har en lignende loop-effekt.

Ung og uddannelsesparat

Unge mennesker i 9. - 10. klasse er i fuld gang med deres personlige udvikling på nærmest alle områder, og det er min erfaring fra efterskoleverdenen, at de unge er meget påvirkelige og svingende i både adfærd og præstationer. Det må være en nærmest umulig opgave for et ungt menneske at fornemme og vurdere sine egne evner og kompetencer, og foretage et velunderbygget uddannelsesvalg, når den unge samtidig er i gang med en så gennemgribende personlig udvikling.

Steen Nepper Larsen skriver i forbindelse med uddannelsesparathedprocessen: *Det virker gangiveligt, som om, de unge skal tvinges til ikke bare at kunne beskrive sig selv inden for et særdeles snævert spillerum; men de bliver også bedt om at være et skridt foran sig selv. Er det ikke lige netop ved at gå i gang med en uddannelse, at man bliver uddannelsesparat?*¹⁵ Steen Nepper Larsen fortsætter med: *Man skal bekende, hvem man vil være, og hvad man kan - vel og mærke før man har prøvet ret meget eller kan det hele.*¹⁶

Jeg synes, der stilles store krav til de unge. Det er langt fra alle unge, der er i stand til at arbejde på at blive uddannelsesparate, når de samtidig går og tumler med en generel personlig udvikling. Jeg så gerne, at vi som vejledere i stedet for at parathedsvurdere de unge, brugte tiden på at støtte de unge i deres udvikling såvel den personlige som den uddannelsesrelaterede. Jeg vil gerne fremhæve vigtigheden af, at vi i vejledningen støtter de unge i processen med at blive klar til at foretage et egentlig (uddannelses-)valg.

Opsamling og konklusion

I undersøgelsen af UPV er jeg blevet opmærksom på et dilemma: Man ville ved indførslen af UPV forsøge at undgå, at unge mennesker skulle opleve nederlag ved ikke at kunne gennemføre en uddannelse. Men min case-person og andre unge, som bliver erklæret ikke-parat, sidder netop tilbage med nederlagsfølelse og øget skoletræthed. Når jeg kæder det sammen med teksten fra Midtvejsevalueringen, som beskriver, at UPV ofte vurderes på baggrund af "mavefornemmelser" og varierende tolkninger, bekymrer det mig, at såvel de unges risiko for oplevelse af nederlag og deres uddannelsesmæssige fremtid er afhængig af sådanne subjektive vurderinger.

I forbindelse med menneskesyn er jeg kommet frem til en grundlæggende uoverensstemmelse mellem UPV og SCCT. Ifølge de konstruktivistiske tanker som ligger bag SCCT, er det hverken muligt eller meningsfyldt at komme med en vurdering af de unge menneskers kompetencer, som man forsøger at gøre det med UPV.

---

¹⁴ Bilag 1

¹⁵ Tvangen til uddannelsesparathed.

¹⁶ Tvangen til uddannelsesparathed.

Ifølge mine undersøgelser bliver Self-efficacy i høj grad påvirket af UPV, og for de unge mennesker, der ligesom Siw bliver erklæret ikke-parat, vil det ofte have en meget negativ påvirkning. En ikke-parathedsvurdering kan blive en selvopfyldende profeti. UPV kan være med til at nedjustere den unges tro på egen formåen og dermed også nedjustere den unges indsats for at nå målet, og på den måde øges risikoen for fiasko. Jeg er blevet opmærksom på en paradoksal form for loop-effekt, hvor et eller måske flere af de kriterier, som UPV vurderes efter, påvirkes og forandres af selvsamme UPV. Denne observation er med til at øge min skeptiske holdning til UPV-begrebet.

Jeg er kommet frem til, at der er stor risiko for de unges valgperspektiv bliver indskrænket som følge af en ikke-parathedsvurdering, som det skete for min case-person. Rent fysisk i form af adgangsbegrænsning og mentalt som resultatet af nederlagsfølelse og skoletræthed, som gør det vanskeligt at være åben over for andre valgmuligheder.

Perspektivering

Efter at have arbejdet med emnet UPV og unge mennesker, har jeg gjort mig nogle overvejelser om min rolle som vejleder i denne sammenhæng. I midtvejsevalueringen kan man læse om den problematik: *Som grundlæggende kritik fremhæves desuden, at vejlederens rolle som myndighedsperson i relation til de unges valg af ungdomsuddannelse kan vanskeliggøre en tillidsfuld vejlederrelation, som spiller en central rolle for et konstruktivt vejledningsforløb.*¹⁷ Mine overvejelser går på, om/hvordan jeg kan varetage en dobbeltrolle som vejleder og myndighedsperson, uden at det går ud over tilliden mellem den unge og mig som vejleder.

---

¹⁷ Midtvejsevalueringen s. 9

Litteraturliste

- Brewaeys, Hans (2004) Løsningsfokuseret voksenvejledning. Center for voksenuddannelse og vejledning.
- CEFU (2011) Ungepakke 2 midtvejsevaluering af initiativ 2: Uddannelsesparathedsvurdering (UPV).
- FUE (2006) FUE's principper for Etik i vejledningen.
- Højdal, Lisbeth (2011) Artikel: Uddannelsesværnepligt. Information.dk.
- Højdal, Lisbeth & Poulsen, Lene (2007) Karrierevalg. Teorier om valg og valgprocesser. Forlaget Studie og Erhverv A/S.
- Jørgensen, Per Schultz Artikel: Uddannelsesparathed handler om deltagelse. Information.dk.
- Kjeldsen, Per Artikel: Alle er uddannelsesparate, men ikke med tvang. Information.dk.
- Larsen, Steen Nepper (2011) Artikel: Tvangen til uddannelsesparathed. Information.dk.
- Plant, Peter (2005) Etik i vejledningen. Videnscenter for vejledning
- Undervisningsministeriet (2010) Klar, parat, uddannelse - inspiration om uddannelsesparathed.
- Undervisningsministeriet (2010); Bekendtgørelse om uddannelsesparathedsvurdering, uddannelsesplaner og procedurer ved valg af ungdomsuddannelse.
- Videnscenter for vejledning (2005) Peter Plant red.; Etik i vejledningen
- Andet:
Fischer, Jette: Noter og PowerPoint fra undervisningen.
Højdal, Lisbeth: Noter og PowerPoint fra undervisningen.

Bilag 1:

SCCT - Handlingsmodellen

